

Sundheds- og Ældreministeriet

Enhed: BESS
Sagsbeh.: DEPJNY
Koordineret med:
Sagsnr.: 2101904
Dok. nr.: 1604412
Dato: 16-02-2021

TALEPAPIR

Det talte ord gælder

[Den 24. februar 2021 kl. 14-15.30, Folketinget, Sundheds- og Ældreudvalget]

Samrådstale spm. BF og BG om test på plejehjem

[Spørgsmål]

Samrådsspørgsmål BF (stillet 26. januar 2021)

Ministeren bedes redegøre for, hvor mange ubrugte test Danmark har haft inden for den seneste uge, den seneste måned og siden Covid-19 kom til Danmark. Ministeren bedes herunder redegøre for ministerens forklaring på, hvorfor Danmark har haft denne uudnyttede testkapacitet? Ministeren bedes også forklare, hvordan det kan lade sig gøre, at ca. 70 pct. af kviktestene fra de private leverandører ikke er blevet benyttet, som det fremgår af Politikens artikel 22/1-21: ”Vrede borgmestre: ”Ministeren har smidt os under bussen””?

Samrådsspørgsmål BG (stillet 26. januar 2021)

Følgende citat fremgår af Politikens artikel 21/1-21: ”Eksperter: Myndighedernes nøl og advarsler mod kviktests har kostet liv”: ””Havde myndighederne handlet hurtigt og udbredt lyntests i efteråret, kunne vi med al sandsynlighed have mindsket den store plejehjemsdødelighed og de indlæggelser, der belastede sundhedsvæsnet. Nogle siger, at det ikke er muligt at holde smitten væk fra de ældre, men der er jo ikke gjort et bare halvhjertet forsøg”, siger Christine Stabell Benn, professor i global sundhed ved SDU.” Hvad er ministerens forklaring på, at myndighederne har nølet med kviktest i ældresektoren?

Spm. BH til Justitsministeren (stillet 26. januar 2021)

"Ministeren har forsøgt at tørre ansvaret om den manglende brug af kviktest over på kommunerne, jf. Politikens artikel 22/1-21: "Vrede borgmestre: "Ministeren har smidt os under bussen". Til det har Jacob Bundsgaard, formand for KL, udtalt til Politiken "Justitsministeren kommer med en slet skjult kritik af kommunerne, som ikke er rimelig. Der er borgmestre, som kunne tænke sig at bruge endnu større ord, end jeg gør her; kommuner, der har efterspurgt lyntests og fået at vide, at det var der ikke kapacitet til" (Artikel i Politiken 21/1-21: "Ekspertes: Myndighedernes nøl og advarsler mod kviktests har kostet liv"). Kan ministeren bekræfte, at der har været kommuner, som der har fået af vide, at der ikke har været ledig kapacitet? Og kan ministeren redegøre for, om det er fortsat er ministerens synspunkt, at det er kommunerne, og ikke regeringen, som er skyld i den manglende udnyttelse af testkapaciteten?

[Tale]

Tak for spørgsmålet. Lad os starte bare fra en ende af i de spørgsmål, der er stillet her. Og det vil sige at gennem den testindsats, der er blevet bygget op fra bunden siden epidemiens begyndelse. Det har som bekendt været et samarbejde mellem Sundhedsministeriet og Justitsministeriet.

Som bekendt er testkapaciteten løbende blevet udvidet og testsystemet er blevet tilpasset i samarbejde med de involverede parter.

[PCR testkapacitet og testaktivitet]

Der er i dag en analysekapacitet på 120.000 daglige analyser i regi af TestCenter Danmark (det udvalget kender som samfundssporet). Dertil kommer en analysekapacitet på 30.000 daglige analyser i regi af regionernes laboratorier (sundhedssporet). Det bliver en samlet analysekapacitet på aktuelt på 150.000 daglige PCR-analyser i alt.

Analysekapaciteten matches af podningskapacitet, som regionerne varetager og kommunerne fsva. PCR-test af plejepersonale.

På baggrund af de offentligt tilgængelige opgørelser over PCR-testaktiviteten på SSI's opgørelser kan følgende nedslag nævnes, og man kan finde dem offentliggjort på SSI's hjemmeside:

- Den 1.-31. december: 99.500 dagligt i gennemsnit
- Der var et peak, som man måske husker, op til jul og peaket var den 22. december, hvor vi rundede 166.500 test den dag.
- Den 1.-31. januar var der i gennemsnit 93.000 daglige test – altså også et højt niveau.
- Den 1.-14. februar: 116.500 daglig test i gennemsnit. Det er faktisk gået lidt op her i februar.

Og hvis man ser på den her PCR-testning, så ligger Danmark i den absolutte top i forhold til andre lande, når man sammenligner med antal indbyggere.

[Antigen-testkapacitet og testaktivitet]

Regeringen besluttede den 10. december 2020 – i en situation med kraftig stigning i smitten – at tage antigenest i brug som et supplement til den offentlige PCR-testindsats. Formålet var at indføre et yderligere redskab til at identificere og bryde smittekæder.

Beslutningen blev bl.a. taget ud fra en forventning om massiv efterspørgsel på test i forbindelse med jul og nytår. Det kan man jo roligt sige, at det også var det, vi så. Ved at stille antigenest gratis til rådighed fik borgerne mulighed for at lade sig teste inden de skulle være sammen med familien i julen. En øget testkapacitet blev indsat som en ekstra sikkerhed, der skulle afbøde konsekvenserne af en højtid, hvor mange samlede sig med venner og familie. Og vi har jo set andre steder under den her pandemi, at netop familiehøjtider har betydet store stigninger i smitten. Det var det, vi på denne måde, ville forebygge.

Den 11. december 2020 indgik regionerne aftale med Falck om at levere 50.000 antigenest dagligt. Den 16. december blev der indgået aftaler med yderligere tre private leverandører, således at der er en samlet offentligt betalt kapacitet på 100.000 antigenest dagligt. Den kapacitet er vi ved at udvide for at understøtte den næste genåbning af vores samfund, hvor test jo som bekendt er et centralt element.

Af data fremsendt af de fire private testudbydere fremgår følgende:

- Den 12. december foretages der 5.450 antigenest
- Aktiviteten stiger støt frem til den 18. december, hvor der den dag foretages 40.700 test.

- Det peaker inden jul igen den 22. december – ligesom med PCR – med 70.800 test og den 23. december med 80.000 test. Så det er der, vi har peaket.
- Derefter er der et fald mellem jul og nytår, hvor niveauet er 20-45.000 test dagligt.
- Der er igen et peak den 30. december – helt tydeligt op til nytår, hvor folk har brug for at lade sig teste – med 90.800 test.
- De første to uger af januar er niveauet 15-25.000 test dagligt.
- Det vi kan se helt tydeligt er, at det er et frivilligt, gratis tilbud, som borgerne i høj grad gør brug af, men ikke på et niveau, der er fuldstændig ens fra dag til dag og uge til uge. Det er meget afhængigt af hvad planlægning, man har i sin familie. Nu har vi jul og nytår, hvor man helt tydeligt kan se noget peak op til. Det er helt forventeligt, men det er altså også det, vi ser.
- De første to uger af februar er niveauet reduceret til 10-20.000 test dagligt.

[Udnyttet testkapacitet]

Når vi ser tilbage på tallene for testaktiviteten, ser vi generelt som sagt, at der er meget store udsving i efterspørgslen på test. Udover dem jeg nævnte med højtider, så kan vi også se, at der er en klar weekendeffekt. Det er Sundhedsstyrelsens oplysninger. Der er også ændringer i smitteudbredelse. Det har også en effekt, hvor meget smitte der er, på hvor meget man lader sig teste. Også befolkningens opmærksomhed på COVID-19 – hvis der er stor opmærksomhed, er der flere, der lader sig teste. Derudover kan vi også se en meget tydelig sammenhæng, når der er opfordringer til at lade sig teste fra myndigheder eller politisk hold. Det er også noget, man kan se på testaktiviteten. Større nye testinitiativer har også en effekt.

Koordination af anvendelsen af PCR-testkapaciteten foregår i TestCenter Danmark styregruppen. Den ledes af Styrelsen for Forsyningssikkerhed og mødes hver uge med deltagelse af Sundhedsministeriet, Statens Serum Institut, Sundhedsstyrelsen, Justitsministeriet, Danske Regioner, KL og repræsentanter fra alle regioner. Udnyttelsen af kapaciteten følges løbende og tiltag for at øge testaktiviteten har været sat i værk i takt med epidemiens udvikling.

Med beslutning om at ibrugtage antigen test i den nationale teststrategi. Men den iværksatte regeringen et helt nyt offentligt test-spor – antigen test, altså kvik-test, test i næsen. For at understøtte en bedre implementering har koordinationen af antigen test-udrulningen været varetaget af TestCenter Danmark styregruppen siden midten af januar.

På trods af et stigende fokus i januar på at få kørt antigenest ud til udvalgte personalegrupper, har det vist sig vanskeligt i praksis. Vi modtager efterretninger fra kommuner og regioner, at logistikken omkring udkørende antigenest har været udfordrende og planlægningen ressourcetung. Dertil kommer, at de private leverandører melder, at nogen takker nej til tilbuddet om antigenest, når den private udbyder er kommet ind på arbejdspladsen.

Derfor er det en del af regeringens strategi at sikre en bedre udnyttelse af den samlede testkapacitet bl.a. ved at etablere et finmasket net af hurtigtestkapacitet, som skal erstatte en betydelig del af behovet for mobil kapacitet.

[Smitteforebyggelse og test på plejehjem]

Nu vil jeg gerne sige lidt om spørgsmålet om test på plejehjem.

Regeringen har hele vejen igennem haft det klare mål at holde smitten mest muligt ude af plejehjem og andre steder, hvor der bor personer i risiko for alvorlige covid-19 forløb.

Det er jo i særdeleshed med tanke på de sårbare, har det været nødvendigt at lukke dele af samfundet ned i perioder. Vi er i gang med at åbne igen, men det er selvfølgelig med tanke på dem, der er i risiko for alvorlige covid-19 sygdomsforløb.

Derudover har der været en lang række konkrete tiltag på landets plejehjem for at forebygge smittespredning. Bl.a. systematisk test af personalet, som har været et vigtig redskab i den forbindelse, men det står ikke alene.

Styrelsen for Patientsikkerhed følger udviklingen af smittespredning med COVID-19 i landets kommuner tæt.

Konstateres der smittede personer blandt ansatte og beboere på et plejecenter, tager styrelsen kontakt til ledelsen af den kommunale sundhedstjeneste eller den pågældende institution.

Styrelsen for Patientsikkerhed bistår med rådgivning om kontaktopsporing, herunder test og isolation, samt vejledning om smittereducerende tiltag, såsom korrekt brug af værnemidler, rengøring og håndhygiejne.

I forbindelse med udbrud på plejehjem foretages håndtering og udredning heraf i et tæt samarbejde mellem Styrelsen for Patientsikkerhed, den pågældende kommune samt de lokale hygiejneorganisationer. Statens Serum Institut har også mulighed for at bidrage med viden, der kan understøtte arbejdet med at afdække, hvordan smitten opstår.

Statens Serum Institut og Styrelsen for Patientsikkerhed arbejder desuden på at etablere en udbrudsdatabase, der kan styrke overvågningen af udbrud, herunder også udbrud på plejehjem.

Styrelsen for Patientsikkerhed tager desuden på baggrund af udviklingen i smittespredningen og lokale udbrud stilling til, om der er grundlag for at udstede besøgsrestriktioner eller besøgsforbud enten på kommuneniveau eller til enkelte plejehjem. I vurderingen vil indgå om beboerne på et plejecenter mv. er færdigvaccinerede, da risikoen for at beboerne får et alvorligt Covid-forløb reduceres ved vaccination.

Med aftalen mellem kommuner, regioner og regeringen af den 30. juni 2020 har der frem til primo januar 2021 på plejehjem været systematisk test af plejepersonale med PCR-test hver 2. uge i kommuner med høj smitte og hver 6. uge i kommuner med lav smitte.

Styrelsen for Patientsikkerhed har anvist kommunerne, hvilken frekvens de skulle teste efter. Sundhedsministeriet er blevet orienteret om, at kommunerne har testet efter styrelsens anbefalinger.

Der har således længe været et set-up på plejehjemmene, hvor personalet systematisk er blevet PCR-testet – både forebyggende og i forbindelse med udbrud. I praksis har det betydet, at mange kommuner allerede før jul testede personalet ugentligt.

Jeg mener også, at det er på sin plads at sige tak til medarbejderne i ældresektoren fortjener stor ros for deres store indsats med at holde smitten ude at plejehjemmet langt ind i efteråret. Det har krævet mange omstillinger og mange forebyggende nye tiltag. Man kan konstatere, at først da smitten bredte sig i samfundet, fandt den for alvor vej ind på plejehjemmene og alle andre steder i vores samfund. Det skal man lige have med.

[Udrulning af antigenest]

Nu til antigenestene, som der også spørges til. Da regeringen kort før jul traf beslutning om antigenest, var vores fokus at tilvejebringe mere kapacitet i en situation, hvor smitten bredte sig meget hurtigt. På dette tidspunkt var antigenestene overvejende placeret i faste teststationer.

Sundhedsstyrelsens anbefalinger for brug af hurtigtest, som udkom den 18. december 2021, angav for første gang målgrupper for antigenest, herunder personale på plejehjem.

I en situation med begrænset mobil kapacitet var det på den helt korte bane muligt at få antigenest ud til enkelte plejehjem og kommuner, hvor smittetrykket var højt.

Der var i den forbindelse bl.a. dialog med Region Hovedstaden, som iværksatte pilotforsøg med antigenest på i alt 10 plejecentre i Københavns, Frederiksberg, Hillerød og Helsingør kommuner.

I begyndelsen af januar blev det aftalt med KL og Danske Regioner, at PCR-testfrekvensen blandt plejepersonalet blev sat op til én gang om ugen på alle plejehjem. Dette blev justeret til to gange om ugen cirka 10 dage senere for alle kommuner.

Sideløbende blev der arbejdet på at udbrede brugen af antigentest. Medio januar gik kommuner og private leverandører i gang med at udrulle tilbud om daglige antigentest til de største plejehjem startende i de kommuner, hvor der var meget smitte.

Regeringen har haft et vedvarende og konstant fokus på at holde smitten ude af plejehjem og vi har fulgt de anbefalinger fra sundhedsmyndighederne, vi har fået til løbende at tilpasse indsatsen.

Det var min besvarelse.